

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

XV. Zbornični svetnik Franc Hren poroča v odsekovem imenu, da je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani, z dopisom z dne 16. februarja 1897, št. 1253 naznanilo zbornici, da koncem marcija 1897 poteče triletna poslovna doba trgovskim prisednikom Jos. Luckmannu, Fr. Ks. Sovan-u in Avgust Skabernetu. Poleg teh je trgovski prisednik Jos. Kordin l. 1895. umrl. V nameščenje teh za trgovinsko sodišče določenih 4 prisednikov prosi c. kr. deželno sodišče zbornico, da ji v zmislu ukaza ministerstvo za pravosodje in trgovino z dne 3. decembra 1864. šte. 89 drž. zak. predlaga 6 trgovcev ali javnih družabnikov kake trgovinske družbe, ki stanujejo v Ljubljani, so v trgovinskem registru vpisani in ki izjavijo, da sprejmejo to častno mesto. V ostalem morajo predlaganci imeti vsa svojstva, ki jih usposabljaajo biti voljenim v trgovsko in obrtniško zbornico. Dosedanji prisedniki se smejo zopet izvoliti, če imajo navedene lastnosti.

S 1. januarjem 1898. stopi novi pravilnik sodne oblasti in novi civilni pravdni red (zakon z dne 1. avgusta 1895, št. 111 in 113 drž. zak.) v veljavo. Po § 7. pravilnika sodne oblasti bo opravljal pri deželnih sodiščih, ki izvršujejo sodstvo v trgovskih zadevah, v pravnih stvareh sodstva za sporne zadeve, mesto enega senatnega uda strokovnjaški lajiški sodnik iz trgovskega stanu, ki se bo imel vseh javnih in ustnih obravnav udeleževati z odločilnim glasom in v slučajih § 61. in nasl. opravilnika sodne oblasti nastopiti kot sodnik. Tako se bo delokrog lajiškega sodnika iz trgovskega stanu v primeri s sedanjim delokrogom kvalitativno in kvantitativno izdatno razširil. Po § 20. sodnouredbenega zakona z dne 27. novembra 1896. št. 217 drž. zak. so natančnejši predpisi o načelih, po katerih se je ravnati pri predlaganju strokovnjaških lajiških sodnikov iz trgovskega stanu, o razmerju, v katerem se je pri predlogih takega lajiškega sodnika ozirati na osebe v dotičnih trgovinah, pridržani poznejšim ukazom. Vendar pa priporoča c. kr. deželno kot trgovsko sodišče, da bi trgovska in obrtniška zbornica že sedaj preudarjala te daleč segajoče določbe omenjenih zakonov in se nanje ozirala pri svojem predlogu. Odsek predlaga: Zbornica naj v predlog za nameščenje prisednikom pri trgovskem sodišču vsprejme nastopne gg.: Jos. Luckmann-a, Fr. Ks. Souvan-a, Avg. Skaberneta, Iv. Perdan-a, Alfred Ledenik a, Iv. Baumgartnerja. — Predlog se sprejme.

Javne seje dne 18. marca 1897. so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana in v navzočnosti vladnega komisarja, c. kr. deželnovladnega svetnika dr. pl. Rüling-a, udeležili naslednji zbornični člani: Ivan Baumgartner, Oroslov Dolenc, Andrej Gassner, Franc Hren, Janko Kersnik, Anton Klein, Franc Kollmann, Ivan Krajec, Josip Kušar, Josip Lenarčič, Alojzij Lenček, Karol Luckmann, Franc Omersa, Karol Pollak, Josip Rebek, Fr. Ksav. Souvan, Feliks Stare, Filip Supančič in Jernej Žitnik.

Zbornični predsednik otvori sejo in pripomni, da so trije gospodje opravičili svojo odsotnost z boleznijo eden pa z neodložljivimi opravki. Predno se

je prešlo k dnevnemu redu, je naznanil vladni zastopnik, da je Nj. prevzvišenost gosp. trgovinski minister z ukazom z dne 13. marca 1897, št. 13574, potrdil zopetno izvolitev g. Iv. Perdan-a, predsednikom in gosp. Antona Kleina, podpredsednikom trgovske in obrtniške zbornice za l. 1897. in je ob ednem blagovolil na znanje vzeti zopetno izvolitev g. Iv. Baumgartnerja provizoričnim predsednikom zbornice za omenjeno dobo.

I. Predsednik prebere dopis gosp. c. kr. deželnega predsednika z dne 23. januarja 1897, št. 500, vsled katerega se v izvršbo Najvišjega patenta z dne 22. januarja 1897 razpisujejo splošne nove volitve za poslansko zbornico državnega zbora in se je za volilni zbor trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani določil 18. marc 1897. Volitev se ima po odredbi c. kr. deželnega predsednika vršiti ta dan v zbornični pisarni, se ima ob 5. uri popoldne pričeti in je glasovanje ob 6. uri zvečer zaključiti. Ko je prečital predsednik dopis se je zbornica konstituirala kot volilna komisija in je volila predsednikom gosp. zborničnega predsednika Iv. Perdan-a. Zapisnik je v smislu § 54 državnozbornskega volilnega reda vodil zbornični tajnik. Ko je predsednik v smislu § 40. državnozbornskega volilnega reda (zakon z dne 14. junija 1896, drž. zak. št. 169) opozoril volilce, je prebral § 19. državnozbornskega volilnega reda z dne 2. aprila 1873, drž. zak. št. 41 in §§ 20. in 22 a) volilnega reda (zakon z dne 14. junija 1896, drž. zak. št. 169, in ni nikdo ničesar pripomnil, je predsednik vodstvo glasovalnega seznama poveril članu volilne komisije Jos. Lenarčiču. Potem se je pričelo z glasovanjem in se je isto izvršilo v smislu §§ 41. in 42. zakona z dne 14. junija 1896. drž. zak. št. 169. in § 43. državnozbornskega volilnega reda z dne 2. aprila 1873, drž. zak. št. 41. Oddajanje glasov se je končalo ob 6. uri zvečer. Pred glasostetjem so se glasovnice v volilni posodi pomešale in seštejele. Po glasovalnem seznamu in zapiskih v volilnem imeniku je bilo oddanih 20 glasovnic. Člana volilne komisije Iv. Baumgartner in Alojzij Lenček sta vodila po jeden po § 44. volilnega reda prirejeni glasovni imenik. Izid završenega glasovanja je predsednik takoj naznanil. Na gosp. Josipa Kušarja glasilo se je 18 glasovnic in na gosp. c. kr. deželnosodnega svetnika Iv. Vencajza 2. Ker zbornica voli skupno z mestom ljubljanskim enega poslanca, se je skupni izid razkazal v smislu § 52. in so se vsi volilni akti zapečateni izročili gosp. vladnemu komisarju. (Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Avstro-ogerski železniški promet. L. 1896. se je na avstro-ogerskih železnicah vozilo 157,786 097 osob in prepeljalo 121,247.008 ton blaga. L. 1895. se je vozilo 158,232.833 osob in prepeljalo 113,199.885 ton blaga. Obojni dohodki so znašali 1896. l. 374,584.229 gld. in 1895. l. 352,346.967 gld. Ker je povprečna skupna dolžina avstro-ogerskih železnic znašala 1896. l. 30.987 km, l. 1895 pa 29.848 km, je bilo povprečnih dohodkov za 1 km 1896. l. 12.088 gld., l. 1895 pa 11.805 gld.

Premog na Ogerskem. L. 1896. se je dobilo na Ogerskem okrog 49,700.000 meterskih centov l. 1895 pa 46,514.000 meter. centov premoga. Uvoz je znašal 17,018.000 meterskih centov. V celi deželi se je torej porabilo 65,000.000 meterskih centov premoga.

Dobivanje premoga. Največ premoga se v Evropi dobiva v Veliki Britaniji in sicer se ga je l. 1895. dobilo 189,661.000 ton, v Nemčiji 79.169 000, v Franciji 27,583.000 in v Belgiji skoro ravno toliko kakor v Franciji. V zjedinenih državah ameriškanih se ga je v l. 1893 do 1895 dobilo povprečno 162,000.000 ton. Precej bogate na premogu so tudi angleške naselbine. V vzhodni Indiji se je l. 1895 dobilo 3,538.000 ton.

Kmetijstvo.

Pospeševanje vinoreje na Kranjskem.

Deželni odbor je deželnemu zboru predložil v minulem zasedanju naslednje obširno poročilo o pospeševanju vinoreje na Kranjskem:

I. Razširjanje trtne uši na Kranjskem.

C. kr. deželna vlada izročila je z dopisom z dne 30. decembra 1896, št. 20103, deželnemu odboru poročilo tehničnega voditelja del za uničenje trtne uši, Bohuslava Skaliskega, iz katerega poročila je posneti, da se je trtna uš tudi 1895. leta razširjevala in 233 87 ha na novo okužila, tako, da je od v katastru kot vinogradi vpisanih 10836 ha uže 7888·43 ha okuženih in večinoma uničenih, in sicer v političnem okraji

- | | | | |
|-----------------|------------|------------|-----------|
| a) krškem | od 4474 ha | 3117·65 ha | = 74·69 % |
| b) novomeškem | " 2972 " | 1570·63 " | = 52·08 % |
| c) črnomaljskem | " 2189 " | 2105·32 " | = 96·1 % |
| d) postojnskem | " 1201 " | 870·96 " | = 72·05 % |

Od skupnega vinogradarskega površja bilo je koncem leta le še 2947·57 ha neokuženih. Dočim vinogradi v novomeškem okraji še vedno, čeravno malo donašajo, so isti v črnomaljskem okraji večinoma popolnoma uničeni. Uzrok temu opustošenju je pač to, da je podnebje v črnomaljskem okraji gorkeje in suheje, da so se vinogradi slabeje obdelovali in da je vinogradno ozemlje bolj skupno.

Razun trtne uši prikazovale so se pa tudi razne druge bolezni, med temi strupena rosa, črni palež, grojzдна plesnoba in drugi trtni kvarljivci.

II. Nasaditve z ameriškimi trtami in uzorni vinogradi.

A. Državne trtnice.

1. Slap v političnem okraji postojnskem. Ta trtnica se je ustanovila leta 1890., obsega sedaj 58 a 49 m² ter je zasajena s ključi trte *Rupestris monticola* in *Rupestris metallica*, *Solonis*, *Riparia souvage* in *Riparia portalis*; vsega skupaj je 8852 trt, ki so za pridelovanje ključev. Razun tega je v trtnici še 1788 požlahtnenih, uže rodečih trt. Neposredno rodeče trte so se iztrebile ter se nadomestile s trto *Solonis* in *Monticola*. Zaradi suše pridelalo se je le 68000 ključev, dočim se je računalo najmanj na 88000. Ker pa se v tej trtnici ne pridela zadostno število ključev in bilf (korenjakov), pritrdilo je visoko c. kr. poljedeljsko ministerstvo po nasvetu tehniškega voditelja, da se v svrhu pridobitve vino-

grada za pridelovanje ključev vzame v najem blizu 7000 m² obsežna njiva.

2. Kostanjevica. Ta trtnica je prva in največja na Kranjskem; površje, obsegajoče 2 ha 40 a, zasajeno je s 14700 korenjaki, jeden del pa se rabi kot trtnica. Tudi v tej trtnici sta strupena rosa in črni palež trtam močno škodovala.

3. Drašiče pri Metliki. Ta trtnica ima 1 ha 28 a 46 m² površine s 3841 trtami različnih vrst. V vzglednem vinogradu zasadilo se je spomladi 675 požlahtnenih trt, katere je podaril deželni odbor. Za nasaditev, ki se bo nadaljevala prihodnjo spomlad, preskrbel je deželni odbor zopet 800 požlahtnenih bilf.

4. Črnomelj. Ta trtnica obstoji iz vinograda za pridelovanje ključev, ki se je napravil 1893. l. s površjem 61 a 68 m² s 4258 trtami, ter iz lanskega leta novo nasajenega vzglednega vinograda, ki se bode razširil.

B. Od države podpirane trtnice.

1. Drča pri Št. Jerneji. Trte se sicer po izjavi c. kr. vinarskega nadzornika nahajajo v dobrem stanji, toda ker so neposredno rodeče vrste zgubile svoj pomen, se bo vsled dotičnega nasveta tehniškega voditelja razveljavila pogodba z državo.

2. Škocijan. Ta nasaditev kmetijske podružnice se nahaja v prav dobrem stanji ter se bode razširila.

3. Št. Jernej. Ondotna kmetijska podružnica je s podporo visokega c. kr. poljedelskega ministerstva in deželnega odbora večje površje svoje trtnice zasadila z bilfami. Trtnica šteje uže nad 3700 korenjakov ter se bode morala razširiti.

Kar se tiče prometa z ameriškimi trtami z državnih in od države podpiranih trtnic, znašala je skupna zaloga spomladi 1895. l. z 278000 trtami vred, ki jih je poslalo visoko c. kr. poljedeljsko ministerstvo, vsega skupaj 809694 trt; med temi je bilo 557968 ključev in 251726 bilf. Od te skupne zaloge prodalo se je 242350 ključev in 183·195 bilf (62·4 %), nekaj (37·6 %) pa se jih je brezplačno oddalo. V trtnice vložilo se je 317289 trt, da se ukoreničijo, porabne oddajale so se spomladi 1896. l.; dalje se je 3540 trt zasadilo v trtnico in 13720 požlahtnilo, ostalih 24000 pa se je izpeljalo iz dežele ali pa so se kot neporabne izločile.

V obeh letih, 1894. in 1895., porabilo se je v domači deželi 1293707 trt, vinogradnikom se jih oddalo 877500, izmed teh je 797650 *Riparije*, skoraj 90 %. Nasproti pa se je od neposredno rodečih oddalo le 0·99 %, kar je dokaz, kako malo ceni prebivalstvo to vrsto trt. V bodoče se bodeta tudi *Solonis* in *Rupestris monticola* bolj vdomačile.

Stroški pridelovanja ključev in bilf v letih 1893., 1894. in 1895. znašajo 11670 gld. 70 kr., pri tem pa so se v pošteb jemali le vinogradi za pridelovanje ključev in pa trtnice, če so uže kaj rodile.

C. Zasebne trtnice.

1. Trtnica kmetijske podružnice v Krškem. Kmetijske podružnice pripomorejo državi in deželi pospe-